

31. 8. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Výkon funkce člena statutárního orgánu obchodní společnosti a zmocnění jiné osoby

Právní úprava právnických osob je s nabytím účinnosti zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „OZ“) založena na principu tzv. teorie fikce. Právnická osoba je považována za umělý konstrukt, který má právní osobnost, nikoliv však vůli. Právnické osobě je přičítána vůle fyzických osob, kteří jsou členy statutárního orgánu právnické osoby a za právnickou osobu jednájí (§ 151 OZ). Jednání členů statutárního orgánu právnické osoby tak není na rozdíl od předchozí právní úpravy považováno za přímé jednání právnické osoby, ale její zastoupení.[1]

Člen statutárního orgánu právnické osoby je považován za zástupce sui generis právnické osoby, kdy se nejedná čistě o smluvní ani zákonné zastoupení, a odlišně od tzv. organické teorie platné do nabytí účinnosti OZ neprojevuje přímo vůli právnické osoby. Ze zastoupení poté vznikají práva a povinnosti přímo právnické osobě (§ 436 odst. 1 OZ).[2]

Se změnou koncepce právnických osob se pojí otázka, do jaké míry lze aplikovat na jednání právnických osob obecná ustanovení OZ o zastoupení, tedy ustanovení §§ 436-440 OZ. V tomto příspěvku se zaměříme na posouzení (ne)oprávnění člena statutárního orgánu právnické osoby, konkrétně jednatele společnosti s ručením omezeným (dále také jen „obchodní společnost“), zmocnit třetí osobu k výkonu jednatelského oprávnění.

Člen statutárního orgánu obchodní společnosti může v souladu s ustanovením § 164 odst. 1 OZ zastupovat obchodní společnost ve všech záležitostech. Jedná se o generální oprávnění členů statutárního orgánu. Obchodní společnost si v souladu s ustanovením § 152 odst. 1 OZ tvoří orgány o jednom členu (individuální orgán), nebo o více členech (kolektivní orgán). Obecně platí, že náleží-li působnost statutárního orgánu obchodní společnosti více osobám, tvoří kolektivní statutární orgán (§ 164 odst. 2 OZ). Toto obecné pravidlo je však vyloučeno speciální úpravou, například právě u společnosti s ručením omezeným.

Statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným je jeden nebo více jednatelů, určí-li tak společenská smlouva, tvoří více jednatelů kolektivní orgán (§ 44 odst. 5 ve spojení s § 194 zákona č. [90/2012](#) Sb., zákona o obchodních korporacích, dále jen „ZOK“). Jednatelé společnosti s ručením omezeným tak představují individuální statutární orgány obchodní společnosti, jestliže společenská smlouva nestanoví, že tvoří kolektivní statutární orgán.

Z ustanovení § 154 NOZ poté vyplývá, že členem statutárního orgánu obchodní společnosti může být jak fyzická tak i právnická osoba.

Níže se zaměříme na jednotlivé zákonem upravené případy umožňující členům statutárního orgánu obchodní společnosti zmocnit k výkonu jednatelského oprávnění jiné osoby.

Zmocnění fyzické osoby právnickou osobou, která je členem statutárního orgánu obchodní společnosti

Dle ustanovení § 154 OZ platí, že *je-li členem voleného orgánu právnické osoby jiná právnická osoba, zmocní fyzickou osobu, aby ji v orgánu zastupovala, jinak právnickou osobu zastupuje člen jejího statutárního orgánu*. Toto ustanovení je třeba vykládat jako speciální k ustanovení § 438 OZ, podle kterého *zástupce jedná osobně a dalšího zástupce může pověřit, je-li to se zastoupeným ujednáno nebo vyžaduje-li to nutná potřeba, zástupce však odpovídá za řádný výběr jeho osoby*. Zákon tak v ustanovení § 154 OZ připouští smluvní zastoupení k výkonu jednatelského oprávnění právnické osoby, která je členem statutárního orgánu obchodní společnosti. Zákon upřednostňuje zmocnění třetí osoby, kterou může být pouze osoba fyzická, a teprve pro případ, že právnická osoba jako člen statutárního orgánu obchodní společnosti takto neučiní, stanoví se podpůrně, že právnickou osobu zastupuje člen jejího statutárního orgánu. V tomto směru se ztotožňujeme s názorem, že se v obou těchto případech jedná o "zástupce" právnické osoby, tedy jednak zástupce smluvního na základě zmocnění a zástupce jako člena statutárního orgánu právnické osoby, a z tohoto důvodu jsou kladeny na oba tyto typy zástupců totožné požadavky a předpoklady pro výkon činnosti zástupce právnické osoby, která je členem statutárního orgánu obchodní společnosti, dle ustanovení § 46 odst. 3 a 4 ZOK.[3]

Vzhledem k dikci zákona lze uzavřít, že právnická osoba, jako člen statutárního orgánu obchodní společnosti, může v souladu s ustanovením § 154 OZ zmocnit jakoukoliv fyzickou osobu za předpokladu, že tato bude splňovat požadavky pro výkon funkce kladené na samotného člena statutárního orgánu obchodní společnosti. Zmocněná fyzická osoba tak nemusí být v žádném vztahu se zmocňující právnickou osobou nebo obchodní společností, přičemž výběr této fyzické osoby je plně v dispozici právnické osoby jako člena statutárního orgánu obchodní společnosti.

Přijetí rozhodnutí o výběru fyzické osoby spadá zřejmě do působnosti statutárního orgánu právnické osoby, která je členem statutárního orgánu obchodní společnosti, pokud nebude tato působnost vyhrazena zakladatelským právním jednáním jinému orgánu právnické osoby. Na vztah mezi zmocněncem právnické osoby, která je členem statutárního orgánu obchodní společnosti, a touto právnickou osobou je třeba s ohledem na znění § 154 OZ, kde se hovoří o tom, že právnická osoba „*zmocní*“ fyzickou osobu, aplikovat ustanovení o smluvním zastoupení podle OZ. Lze tedy předpokládat, že ke vzniku zastoupení bude nutné mezi zmocnitelem a zmocněncem ujednat rozsah zastoupení, jak vyžadováno v ustanovení § 441 odst. 1 OZ. Spornou otázkou zůstává, zda je možné rozsah zástupčího oprávnění zmocněné fyzické osoby omezovat, tedy, zda musí právnickou osobu zastupovat v celém rozsahu výkonu funkce člena statutárního orgánu či nikoliv. Omezení zástupčího oprávnění je spíše vyloučeno s tím, že by nemělo mít účinky vůči třetím osobám.[4]

Zmocnění fyzickou osobou, která je členem statutárního orgánu obchodní společnosti

S ohledem na výše uvedené se nabízí otázka, zda stejně jako právnická osoba, která je členem statutárního orgánu obchodní společnosti, může i fyzická osoba, jako člen statutárního orgánu obchodní společnosti, udělit jiné fyzické osobě plnou moc k jejímu zastupování. A do jaké míry lze v tomto směru aplikovat obecné ustanovení o zastoupení § 438 OZ.

Zákon výslovně toto oprávnění fyzické osoby, člena statutárního orgánu obchodní společnosti, obdobně jako v ustanovení § 154 OZ, v případě právnické osoby, nestanoví. Naopak dle ustanovení § 159 odst. 2 OZ platí, že *člen voleného orgánu vykonává funkci osobně*. Z dikce tohoto ustanovení

vyplývá, že není přípustné, aby se člen statutárního orgánu nechal při výkonu své funkce zastoupit jinou osobou.[5]

Obdobnou otázku si lze analogicky položit i v případě zastoupení právnické osoby jako člena statutárního orgánu obchodní společnosti v souladu s ustanovením § 154 OZ zmocněnou fyzickou osobou. V tomto případě se dle našeho názoru nejedná o zastoupení sui generis, tak jako tomu je ve vztahu mezi obchodní společností a jejím statutárním orgánem, nýbrž o zastoupení smluvní. Aplikace ustanovení § 438 OZ by se tak v daném případě mohla zdát na první pohled opodstatněná. Přestože se jedná o smluvní zastoupení právnické osoby, jako člena statutárního orgánu obchodní společnosti, zmocněnou fyzickou osobou, nelze odhlížet od specifického postavení tohoto zmocněnce. Lze shledat snahu zákonodárce postavit členy statutárního orgánu obchodní společnosti a zástupce těchto členů (právnických osob) na roveň (například § 152 odst. 2 OZ, § 46 odst. 3 ZOK). Vzhledem k výše uvedenému je třeba vzít v potaz požadavek osobního výkonu funkce, který je kladen na samotné členy statutárního orgánu a lze jej vztáhnout také na fyzickou osobu zastupující právnickou osobu, jako člena statutárního orgánu obchodní společnosti.[6]

Lze tedy shrnout, že zástupce právnické osoby, jako člena statutárního orgánu obchodní společnosti, je oprávněn zmocnit pouze pro jednotlivý případ jiného člena voleného statutárního orgánu obchodní společnosti, aby za něho při jeho neúčasti hlasoval, avšak nemůže stejně jako jiný člen statutárního orgánu obchodní společnosti udělit substituční plnou moc podle ustanovení § 438 OZ.[7]

Zastoupení ve voleném orgánu obchodní společnosti

Požadavek osobního výkonu funkce člena statutárního orgánu obchodní společnosti je prolomen zákonem stanovenou výjimkou v ustanovení § 159 odst. 2 OZ za středníkem, podle kterého může *člen voleného orgánu zmocnit pro jednotlivý případ jiného člena téhož orgánu, aby za něho při jeho neúčasti hlasoval*. OZ tak umožňuje, aby člen statutárního orgánu obchodní společnosti udělil plnou moc jinému členovi daného statutárního orgánu, a to pouze pro hlasování a za předpokladu, že se člen jednání statutárního orgánu neúčastní, to vše jen pro jednotlivý případ. Je tedy vyloučeno udělení plné moci jakékoliv jiné osobě, která není členem daného statutárního orgánu, stejně tak jako udělení generální plné moci.

Člen statutárního orgánu obchodní společnosti může zmocnit jiného člena daného statutárního orgánu obchodní společnosti, ať již je tento člen fyzickou osobou nebo osobou právnickou. Domníváme se, že v tomto případě je třeba aplikovat namísto ustanovení § 443 OZ, podle kterého *při zmocnění právnické osoby náleží výkon zástupčího oprávnění do působnosti jejího statutárního orgánu, k výkonu zastoupení je oprávněna i osoba, kterou statutární orgán určí*, speciální ustanovení § 154 OZ, tedy že zmocněnou právnickou osobu bude zastupovat fyzická osoba, která tuto právnickou osobu zastupuje podle ustanovení § 154 OZ.[8]

Zmocnění člena statutárního orgánu obchodní společnosti namísto společného jednání

Další výjimku z osobního výkonu funkce člena statutárního orgánu obchodní společnosti upravuje ustanovení § 164 odst. 2 NOZ, podle kterého platí, že *„Náleží-li působnost statutárního orgánu více osobám, tvoří kolektivní statutární orgán. Neurčí-li zakladatelské právní jednání, jak jeho členové právnickou osobu zastupují, činí tak každý člen samostatně. Vyžaduje-li zakladatelské právní jednání, aby členové statutárního orgánu jednali společně, může člen právnickou osobu zastoupit jako zmocněnec samostatně, jen byl-li zmocněn k určitému právnímu jednání.“*

Předně je třeba uvést, že se dané ustanovení vztahuje jak na případy kolektivního statutárního orgánu obchodní společnosti, tak také individuálního statutárního orgánu. V obou případech tedy

platí obecné pravidlo, podle kterého může každý ze členů statutárního orgánu obchodní společnosti zastupovat obchodní společnost samostatně, ledaže zakladatelské právní jednání určí jinak.[9]

Určí-li zakladatelské právní jednání, že členové statutárního orgánu obchodní společnosti jednají společně, může statutární orgán obchodní společnosti zmocnit k určitému právnímu jednání člena statutárního orgánu a tento bude obchodní společnost samostatně jako zmocněnec zastupovat. Nelze tedy takovému členovi statutárního orgánu udělit generální plnou moc ani na něj přenést výkon funkce celého statutárního orgánu.[10]

Závěr

Závěrem lze shrnout, že občanský zákoník klade důraz na osobní výkon funkce člena statutárního orgánu obchodní společnosti, z tohoto pravidla činí výjimky pouze v rámci zmocnění jiného člena daného statutárního orgánu, a to za zákonem stanovených podmínek, zejména pro jednotlivá právní jednání. Vyloučeno je tak zcela udělení generální plné moci a zmocnění jiné třetí osoby k jednatelskému oprávnění. Za specifickou výjimkou lze považovat právní úpravu zastoupení právnické osoby, která je členem statutárního orgánu obchodní společnosti, zmocněnou fyzickou osobou nebo členem jejího statutárního orgánu. Výkon funkce tohoto zástupce je však zákonem podmíněn splněním předpokladů odpovídajících požadavkům na výkon funkce samotného člena statutárního orgánu obchodní společnosti.

Výše uvedené je však třeba odlišit od tzv. horizontální a vertikální delegace obchodního vedení, tedy rozdělení působnosti jednotlivých členů kolektivního statutárního orgánu podle určitých oborů (§ 156 odst. 2 OZ) a přenesení výkonu působnosti v oblasti obchodního vedení na nižší úroveň řízení, tj. vedoucí zaměstnance nebo jiné osoby. O horizontální delegaci obchodního vedení lze u společnosti s ručením omezeným uvažovat pouze za předpokladu, že společenská smlouva určí, že více jednatelů tvoří kolektivní statutární orgán (§ 194 odst. 2 ZOK). Dle ustanovení § 66d zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, mohl statutární orgán společnosti pověřit obchodním vedením společnosti zcela nebo zčásti jiného, tedy i třetí osobu stojící mimo společnost. Totožné ustanovení v právní úpravě OZ a ZOK nenalezneme a nelze tedy najisto postavit, jakým způsobem bude tato otázka, včetně související otázky souběhu funkcí, soudy posuzována.

Mgr. Gabriela Hájková,
advokátka

Mgr. Erika Horníčková,
advokátní koncipientka

[PPS advokáti s.r.o.](#)

Velké náměstí 135/19
500 02 Hradec Králové

Tel.: +420 495 512 831-2

Fax: +420 495 512 838

e-mail: pps@ppsadvokati.cz

[1] LASÁK, J. In LAVICKÝ, P. a kol., Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654), Komentář, 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2014, s. 778.

[2] Tamtéž, s. 842 - 843.

[3] DĚDIČ, J. a LASÁK, J., Právnícká osoba jako člen orgánu obchodní korporace - vybrané otázky (1. část), Obchodněprávní revue, 11-12/2013, s. 305.

[4] Tamtéž.

[5] SVEJKOVSKÝ, J., In SVEJKOVSKÝ, J. a kol., Právnícké osoby v novém občanském zákoníku, Komentář, 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2013, s. 99.

[6] LASÁK, J., In LAVICKÝ, P. a kol., Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654), Komentář, 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2014, s. 795.

[7] Obdobně DĚDIČ, J. a LASÁK, J., Právnícká osoba jako člen orgánu obchodní korporace - vybrané otázky (2. část), Obchodněprávní revue, 1/2014, s. 1.

[8] LASÁK, J., In LAVICKÝ, P. a kol., Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654), Komentář, 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2014, s. 822.

[9] LASÁK, J., In LAVICKÝ, P. a kol., Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654), Komentář, 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2014, s. 845.

[10] ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B. a kol., Zákon o obchodních korporacích, Komentář, 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2013, s. 118.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)

- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)